

IX.

Ceva despre Paisie Veliciovski și Evghenie Bulgaris.

Studiind cu mult folos acel prea bogat tablou cultural și literar pe care ni-l oferă cartea fundamentală a dlui Iorga¹, m'am oprit la următorul pasaj: „Paisie Veliciovski sau Velitkovski era un Malorus, născut la Pultava, unde era pe atunci Mitropolit poate vestitul cărturar grec Evghenie Bulgaris“². Cunoscând biografia amândurora — fiind întru multe adept al exageratului principiu al lui Carlyle: *Biography is the only true history* — după cumpănirea chestiunii, am văzut că în timpul nașterii lui Paisie, E. Bulgaris n'a putut să fie mitropolit la Pultava. Paisie s'a născut, după însemnarea lui, la 21 Decembrie 1722, adică, după calendarul gregorian, în întâiele zile ale anului 1723, acuma două sute de ani³, iară învățatul Bulgaris s'a născut pe insula Corfu, în 1716 și n'a devenit episcop de Cherson decât în 1775⁴.

*

Tot acolo⁵ este de îndreptat data nașterii și morții lui Bod (1712—1769).

Dr. Bitay Árpád.

X.

De unde și-a luat Gh. Asachi denumirea de „Albina Românească“.

Nu trebuie să insist aici asupra rusofiliei lui Gh. Asachi. Pe baza celor următoare aș fi aplecat să cred că acestui simțământ al lui i se datorește chiar și denumirea celei dintâi gazete moldovenești «Albina Românească».

Știm că «Albina Românească» și-a început apariția în 1829, supt ocupația nu prea ușoară rusească. Pe acel timp viața sufletească a Rușilor a fost închisă hermetic înaintea ideilor liberale ale revoluției franceze. Tipărirea a fost dată ca monopol la doi scriitori partizani ai absolutismului: Greč (1787—1867) și Bulgarin (1789—1859). În redactarea lor a apărut oficiosul guvernului rusesc, organul reacțiunii *Sjevernaja Pčera* (Albina Nordică).

Cred că Asachi, solicitând permisiunea autorităților rusești, spre a-și putea începe editarea gazetei sale, și-a ales denumirea de «Albina Românească» și din rusofilie și din oportunism, vo-

¹ *Ist. Lit. Rom. în sec. al XVIII-lea*, vol. II.

² *O. c.* p. 390.

³ Ștefan Berechet, *Documente Slave*, București, 1920, p. 55.

⁴ *Kirchliches Handlexicon*, I (München. 1907), col. 778.

⁵ 1772—1773.

ind oarecum să indice tendința și sufletul gazetei sale, pe care eră să o înceapă¹.

XI.

Kičera și Minčol.

Studiind urmele și rosturile «Vlachilor» din Nordul foastei Ungarii, îñ comitatele Sáros și Árva, am găsit de două ori denumirea de Kičera pentru munte în Arva; odată pe cea de Minčol în Árva și Trencsén². Mai este de relevat că unul din cei mai înalți munți în colțul sud-estic al Arvei se numește până în ziua de azi: Osobita³.

Dr. Bitay Árpád.

XII.

Notă la pag. 373.

G. Giuglea derivă cuvântul *buiestru* din *bojester, respingând etimologia mea *ambulester. Etimologia sa e foarte ingenioasă și ademenitoare, mai ales în urma addendei de la pag. 401, prin care și faptul real vine în sprijinul ei⁴. Dacă totuși țin mai departe la etimologia mea, nu este pentru că n'am tăria să mă despart de-o explicare ce mi-a procurat în momentul găsirii o mare bucurie, ci pentru că ea mi se pare că are avantajul că incadrează cuvântul românesc în inșiși familia termenilor romanici care exprimă aceeași noțiune și pentru că și în alte limbi (d. ex. în germ. *Pass*, *Passgang*) numirea buiestrului se dă după pășirea caracteristică cu piciorul dinainte și dinapoi de-odată (ca la cămila, urs, elefant), care se aseamănă cu pasul sau umbletul omului. Termenul *boja*, pe care la noi nu-l mai regăsim în nici o altă formă, este răspândit în Romania apu-

¹ V. A. Brückner, *Geschichte der russischen Literatur*, Leipzig, 1905. Mai ales p. 223 ș. u. Brückner însă nu vorbește despre foi. Fișa pe care îmi însemnasem notița, aceasta s'a pierdut, așa că nu-s în stare a da amănunte mai precise. Însă cred că cercetarea izvoarelor rusești mi-ar întări părerea.

Pentru Bulgarin v. și *Geschichte der polnischen Literatur* de același, p. 571.

² Așadar este de lătit teritoriul de întâlnire al termenului «Chicera și Minčol» zugrăvit de dl N. Drăganu în *Dacoromania*, I, pp. 117-120.

³ V. și în *Az Osztrák-Magyar Monarchia Képpen és Irásban XV*, Magyarországi V, pp. 366-8.

⁴ Lipsindu-ne posibilitatea de comparare cu alte exemple, nu știm care e desvolarea lui *je* după vocală. Nici *trajecta* > *treaptă*, în care *j* pare a fi numai grafic, nu poate fi citat împotriva etimologiei, nici *ejecto* > *iept* în favorul ei, căci avem și *jectare* > *ieptă*, deci *j* nu poate fi consi'lerat intervocalic, ci inițial.